

A Szegedi Tudományegyetem Irodalomtudományi Doktori Iskolájának képzési terve

1.) A doktori iskola keretében meghirdetett kurzusok

Angol nyelv irodalmak és kultúrák Európában és Észak-Amerikában

Az alprogram vezetője: Sz. nyi György Endre DSc, egyetemi tanár
Helyettes: Kiss Attila CSc, habilitált egyetemi docens

Az angol-amerikai irodalom és kultúraelméleteket felölelő stúdiumok a posztstrukturalista irodalom- és kultúraelméleteket kutatják és mutatják be. Törekednek arra, hogy a legmodernebb tendenciákat elhelyezzék az elméleti gondolkodás az antikvitásig visszakövethető hagyományában.

Kulturális reprezentációk protomodern és posztmodern gyakorlata, illetve ezek elméleti stúdiumcsoport központi eleme az angol reneszánsz irodalom és kultúra, amelynek vizsgálata a posztstrukturalista reprezentációs és szemiotikai/posztsemiotikai elméletek alapján folyik, európai kontextualizálással, összekötve a verbalitást, vizualitást és performativitást problémáival. A protomodern irodalom és kultúra oktatása a posztmodern kultúra vizsgálata során válik különösen a mához is szólóan jelentőssé.

16-18. századi angol és amerikai eszmetörténet kutatása a hagyományos eszmetörténeti és kultúrtörténeti módszereket ötvözi az újabb kultúraelméleti megközelítések eredményeivel. Kiemelt területek a reneszánsz ideológiatörténete (különös tekintettel a hermetikus-okkult hagyományokra), a felvilágosodás különböző elméletei (szabadkés és kultúrtörténettel), a korai amerikai eszmetörténet, az amerikai politikai gondolkodás kezdetei.

19-20. századi angol-amerikai próza és dráma tanulmányozása posztstrukturalista elméleti megközelítésben történik. A jelölt korszak irodalmából elsősorban bizonyos típusú prózai és drámai művek vizsgálata kerül előtérbe, ezeken elméleti és intermediális megközelítésben, kapcsolódva a narratológiához, a szubjektumelméletekhez, az adaptációelméletekhez és a "gender studies" témaköréhez.

Végül a program vizsgálja a társadalmi nemek szerepét az angol irodalmakban és kultúrákban. E súlypont az angolszász irodalom és kultúraelméletben egyre nagyobb hangsúlyt kapó "gender studies" átültetése magyar irodalomtudományi kontextusba, elsősorban angol-amerikai irodalmi művek vizsgálata segítségével. A kutatási terület fontos, interdiszciplináris kapcsolódási pontokat mutat egyrészt a populáris kultúra kutatásával, másrészt az alkalmazott nyelvészet, különösen a szociolingvisztika és a diskurzuselemzés egyes áramlataival.

I. Kötelező kurzusok: 5 db, előadás, kollokvium

1. az Angol-Amerikai Intézet által minden félévben meghirdetett irodalomelméleti előadások (Posztsemiotika, szemiotográfia, medialitás: a vizuális és verbális reprezentáció posztstrukturalista elméletei; Semiotics, Iconography, Poststructuralism; From Sign to Subject. Poststructuralist Literary Theory; Reading Oriented Literary Theories; Poststructuralism, Postmodernism, Gender Studies)
2. **Kötelezően választható kurzusok:** 4 db, előadás-kollokvium, vagy szeminárium, gyak. jegy

az Angol-Amerikai Intézet, ill. a SZTE Irodalomtudományi Doktori Iskolája által meghirdetett kurzusok közül, a hallgató kutatási igényeinek megfelelően (Mintaként az Angol-Amerikai Intézet által ebben a körben az utóbbi években rendszeresen meghirdetett néhány kurzus: A protomodern angol irodalom reprezentációs eljárásai; A posztmodern angol-amerikai irodalom reprezentációs eljárásai; Protomodern és posztmodern anatómiák: ismeretelméleti kísérletek az angol drámában; A szubjektum posztsemiotikája és az irodalom szubjektuma; Az identitás laboratóriumai: posztmodern dráma és színház; Amerikai eszmével és történet; Film és szemiotika; Postcolonial identities)

3. **Kötelező választható kurzusok:** 4 db, a SZTE doktori Iskolái által meghirdetett kurzusok, a hallgató kutatási igényeinek megfelelően, szakvezetvel egyeztetve; előadás-kollokvium, vagy szeminárium, gyak.jegy

II. Gyakorlati képzés: egyéni kutatómunka

Az egyéni kutatómunka értékelési egységei:

reading journal félévente maximum 5 kredit (2 könyv=1 kredit);

megjelent recenzió: 3 kredit;

kisebbségi tanulmány, publikációra kész formában: 3 kredit;

konferencia fellépés: 2 kredit;

nemzetközi konferencia fellépés: 3 kredit.

A féléves teljesítést a szakvezet értékeli, gyakorlati jeggyel (I. év: 10-10 kr., II. év: 15-15 kr; III. év: 20-20 kr; 3. félév megkezdéséig: szigorlat, önálló vizsga, 5 kr. gyak.jegy; III. év végén kutatási beszámoló, 5 kr. gyak. jegy

III. Szakmai gyakorlat

3 db szeminárium, gyak.jegy, 4-6. félév

Szakvezet irányításával, közös szeminárium a kutatási témának megfelelően

Antik irodalom program kurzusai:

Az alprogram vezetője: Nagyillés János CSc, egyetemi docens

Helyettes: Lázár István Dávid CSc, egyetemi docens

A program középpontjában az antik művészet és irodalom esztétikai szempontból fontos kérdései állnak. A fogalom történetén belül a legkorábbi időszak mellett azokra a változásokra koncentrálódik nagyobb figyelem, amelyek a római irodalomban az arany- és ezüstkor határán zajlottak le. A fogalomtörténeten belül megkülönböztetett figyelem kíséri az antik grammatika és antikvárius szerzőknek az irodalomra és művészetre vonatkozó reflexióit.

A görög irodalom területén a legkorábbi időszak lírai történései kerültek a középpontba. Fontos vizsgálati témává vált az is, hogy miképpen függ össze a lírai műfaj megjelenése egyéb műfajokkal, mennyire beszélhetünk kölcsönhatásokról a sokáig elkülönítetten tárgyalt műfajok között.

Az antik epika változatai közül az eposz műfajának története az eposz és a szélesebb értelemben vett elbeszélő művek állnak a középpontban. A modern irodalomtudományi iskolák tanulságait is hasznosító megközelítések formálódtak ki Ovidius életművéhez. Ugyancsak modern értelmezési technikát az intertextualitást hasznosító értelmezés van kialakulóban Lucanus életművéről. Azt lehet mondani, hogy az eposz és az epikus költészet lehetőségei a későbbi antikvitás időszakában további fontos új eredményeket ígérnek.

I. blokk: Elmélet (min. 60 – max. 70 kredit)

4 kötelező tantárgy (60 kredit):

1. Antik művészet és irodalom kölcsönhatása (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
2. Fejezetek az antik dráma történetéből (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
3. Az antik epika változatai (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
4. Mitológiai témák az antik irodalomban (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

1 szabadon választható tantárgy (0-10 kredit):

Választható szeminárium (elzárts egyeztetés alapján valamely más doktori program kurzusa, teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet, max. 2 félév, max. 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

II. blokk: Kutatás (min. 80 – max. 110 kredit)

3 kötelező tantárgy (70-110 kredit):

1. *Publikáció*

- a) Tanulmány magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x8 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Tanulmány idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x12 kredit, konzultációs gyakorlat)
- c) Cikk magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- d) Cikk idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

2. *Prezentáció*

- a) Konferencia-eladás magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Konferencia-eladás idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

3. *Beszámoló* (1. és 6. félév, 2x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit):

Más kutatási tevékenység (teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet, max. 6x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

III. blokk: Oktatás (min. 0 – max. 30 kredit)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit)

Kurzustartás (elzárts egyeztetés alapján valamely kurzus tartása, teljesítése opcionális, teljesíthet a 3. félévtől, max. 6 db, max. 6x5 kredit)

Francia irodalom program kurzusai:

Az alprogram vezetője: Gyimesi Tímea, hab. PhD egyetemi docens

Helyettes: Gyimesi Tímea, CSc, egyetemi docens

A képzési program az alábbi súlyponti témákat öleli fel

M fajelméleti és m fajtörténeti kutatások

A prózai m fajok állandó átalakulása a felvilágosodás korától kezdve jellemzi a francia és a magyar irodalmat és összefügg azokkal az alapvető változásokkal, amelyek a 17. század közepétől az európai filozófiára jellemzőek. A vizsgálat tárgyává válik, hogy miképpen várnak lazává a m fajok közötti határvonalak. Ezen belül a következő témák látszanak a legfontosabbaknak: a modern memoáriróadalom kialakulása; az önéletírás, a memoár és társam fajaik hasonlóságai és különbségei; a rövid prózai m fajok elemzése: esszé, dialógus, levél és levélregény, irodalmi sajtó, mese-filozofikus mese, novella, töredék; a filozofikus történetírás sajátosságai a 18. században; az útleírás és az útírajz.

A m faj-fogalom vizsgálata programunkban napjainkig kiterjed. A 20. században, hasonlóan a korábbi korszakokhoz, az átmeneti, *minor*, kevert, „határsért” m fajokkal kapcsolatos témák kutatását javasoljuk. A vizsgálat J. Derrida, T. Todorov, G. Genette, K. Hamburger, J. Kristeva, R. Barthes, Paul de Man elmélete és filozófiája alkalmazásával történik.

Természet- és társadalomfilozófia a 17–19. század francia irodalmában

A vizsgálat nyomon követi azt a radikalizálódási folyamatot, amely a 18. század fordulóján a francia felvilágosodás filozófiája legfontosabb m veinek megszületéséhez vezet, míg a század végén az addig egységesnek t n gondolkodásmód felbomlása megkezdődik és ez a folyamat fokozatosan új tudományterületek megszületését eredményezi. Pierre Bayle, Diderot életm ve mellett Voltaire történelem- és társadalomfilozófiája; Rousseau társadalomelméleti gondolatai; Condorcet és az ideológusok állnak a középpontban.

A magyar–francia eszmei és irodalmi kapcsolatok a 17–19. században

A recepciókutatások egyaránt érintik a fordítástudomány kérdéseit, a kultúrák közvetítő eszközök szerepét Franciaországban és Magyarországon (könyv, sajtó, könyvtárak). A francia irodalom recepciójának ebben a korszakban fontos eleme a cenzúra szerepének értékelése. Ezekon a témákon kívül javasolt kutatási területek: a francia radikális felvilágosodás (D’Holbach, Helvétius) magyarországi visszhangja (Martinovics, Laczkovics, Bessenyei György); az indirekt önéletírás és memoár megjelenése a magyar irodalomban és ennek francia párhuzamai; Magyarország és magyarságkép a 17–19. század irodalmi m veiben és egyéb narratív jelleg forrásaiban (sajtó, útleírás).

A francia irodalomelmélet és esztétika kérdései

A programban javasolt témák általános esztétikai kérdésekkel foglalkoznak m vészetelméleti és kritikai szövegek alapján, a 17–18. századi francia m vészetelmélet és irodalomelmélet kapcsolódási pontjaira összpontosítva. A javasolt témák között szerepel az érzékelés és az érzékek m vészetfilozófiában betöltött szerepének vizsgálata, valamint olyan m fajelméleti kérdések, mint a festészet kis m fajai: a csendélet és a zsánerfestészet.

A 20. századból a következő re irányul megkülönböztetett figyelem: a francia strukturalizmus, ill. posztstrukturalizmus irodalomelméleti többszörös terének vizsgálata a francia kritikai iskolák 60-as évektől napjainkig történő alakulásának tükrében (szemiotika, narratológia, szemanalízis, posztszemiotika, geokritika: R. Barthes, G. Genette, J. Kristeva, G. Deleuze, J. Derrida, B. Westphal, stb.). A kortárs esztétikák és m vészetfilozófiák stratégiái a *szöveg és kép* (fotó) közös tanulmányozásának lehetőségeire (W. Benjamin, J. Baudrillard, Jean-Luc Nancy, Jean-Marie Schaeffer, Gilles Deleuze, stb.).

I. blokk: Elmélet (min. 60 – max. 70 kredit)

4 kötelező tantárgy (60 kredit):

1. M fajtörténeti tendenciák a francia irodalomban (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
2. Fejezetek a francia próza történetéből (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
3. Eszmetörténeti törekvések és irodalmi programok kölcsönhatása a francia irodalom történetében (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
4. A francia irodalomelmélet és esztétika kérdései (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

1 szabadon választható tantárgy (0-10 kredit):

Választható szeminárium (elzetes egyeztetés alapján valamely más doktori program kurzusa, teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet, max. 2 félév, max. 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

II. blokk: Kutatás (min. 80 – max. 110 kredit)

3 kötelező tantárgy (70-110 kredit):

1. *Publikáció*

- a) Tanulmány magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x8 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Tanulmány idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x12 kredit, konzultációs gyakorlat)
- c) Cikk magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- d) Cikk idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

2. *Prezentáció*

- a) Konferencia-eladás magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Konferencia-eladás idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

3. *Beszámoló* (1. és 6. félév, 2x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit):

Más kutatási tevékenység (teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet, max. 6x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

III. blokk: Oktatás (min. 0 – max. 30 kredit)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit)

Kurzustartás (elzetes egyeztetés alapján valamely kurzus tartása, teljesítése opcionális, teljesíthető a 3. félévtől, max. 6 db, max. 6x5 kredit)

Irodalomelmélet program kurzusai:

Az alprogram vezetője: Török Ervin PhD, egyetemi docens

Helyettes: Füzi Izabella, egyetemi adjunktus

Az irodalomelmélet program kezdetben a modern és posztmodern irodalomelméleti iskolák dialogikus megjelenítését állította középpontjába, kitüntetett helyet foglalt el a dekonstrukció és az értelmezés retorikai elgondolása. Később – köszönhetően a mediális

fordulatnak – a verbalitás és a vizualitás kölcsönhatásának eredményei és következményei váltak meghatározóvá. Ezen belül a következő témák kerültek a figyelem középpontjába: az irodalomelmélet program a megadott témák közül két témát tekint súlyponti témának: 1. narratológia a 20. században, 2. a verbalitás és a vizualitás határterületei.

A narratológiai kutatások középpontjában a fókuszáció problémája áll, amit a program a modern magyar irodalom és a kortárs magyar irodalom tárgyterületén vesz vizsgálat alá. A fókuszációhoz kapcsolódik az elbeszél és az elbeszélte viszonyának problematizálása.

A verbalitás és a vizualitás határterületei témában a következő elméleti problémák jelennek meg: a verbális és vizuális narráció összevetése, az adaptáció (regény és film kapcsolata), fókuszáció és szubjektivitás, irodalmi és képi reprezentáció, a mediális fordulat hatása az irodalomra és a vizuális művészetekre, a populáris regiszter megjelenése az utóbbi harminc év irodalmában és mozgóképkultúrájában.

I. blokk: Elmélet (min. 60 – max. 70 kredit)

4 kötelező tantárgy (60 kredit):

1. Irodalomelméleti irányzatok és törekvések a 20. században (1-2. félév, 2 x 5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
2. Az irodalomelmélet interdiszciplináris kapcsolatai (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
3. A kortárs irodalomelmélet törekvések filozófiai alapjai (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
4. Irodalomértelmezési stratégiák a kortárs elméleti törekvésekben (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

1 szabadon választható tantárgy (0-10 kredit):

Választható szeminárium (elzáró egyeztetés alapján valamely más doktori program kurzusa, teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet, max. 2 félév, max. 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

II. blokk: Kutatás (min. 80 – max. 110 kredit)

3 kötelező tantárgy (70-110 kredit):

1. *Publikáció*

- a) Tanulmány magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x8 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Tanulmány idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x12 kredit, konzultációs gyakorlat)
- c) Cikk magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- d) Cikk idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

2. *Prezentáció*

- a) Konferencia-előadás magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Konferencia-előadás idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

3. *Beszámoló* (1. és 6. félév, 2x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit):

Más kutatási tevékenység (teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet, max. 6x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

III. blokk: Oktatás (min. 0 – max. 30 kredit)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit)

Kurzustartás (elzetes egyeztetés alapján valamely kurzus tartása, teljesítése opcionális, teljesíthet a 3. félévtől, max. 6 db, max. 6x5 kredit)

Klasszikus magyar irodalom program kurzusai:

Az alprogram vezetője: Szajbély Mihály DSc, egyetemi tanár

Helyettes: Zentai Mária, CSc, egyetemi docens

A Klasszikus magyar irodalom program az ún. „hosszú 19. század” által hagyományosan felvett irodalomtörténeti kérdéseket média- és kultúrtörténeti nézőpontból veszi szemügyre. Az új nézőpont természetesen nem csak a már ismert kérdésekre kínál új válaszokat, hanem korábban felvetődött kérdések és válaszok megfogalmazását is lehetővé teszi.

A textológiai és filológia alapvetés során a könyv hagyományosan a kutatások középpontjában álló médiuma, valamint az ugyancsak tradicionálisan kutatott kéziratok források mellett nagy hangsúllyal szerepeltetjük a 19. század „új médiuma”, a század második felére lassanként tömegsajtvá váló folyóiratok és hírlapok által ránk hagyományozott, mindeddig csak nagyon rendszertelenül és alkalomszerűen kiaknázott anyagát.

Az újabb kultúratudományi megközelítések tanulságait is hagyományosan vizsgálja, hogy a magyar irodalom intézményrendszerét miként alakította át az a konkurencia, amelyet a sajtó jelentett a könyv számára, azaz a hagyományos intézményrendszert a környezete által indukált változások kontextusában tárgyaljuk.

Középpontba kerül, hogy az olvasók egyre nagyobb tömegeit vonzó napilapok hogyan alakították át a hagyományos műfaji struktúrát, hogyan járultak hozzá a klasszicizmus korából örökölt és a 19. század első felében még meghatározó hagyományos műfajstruktúra lebontásához (tárca-regény, tárca-novella stb.). Figyelmünk természetesen kiterjed azokra az intermediális összefüggésekre is, amelyek a képiség új médiumainak elterjedésével alakultak ki a szövegek körül, és nyomták rá bélyegüket azok szerkezetére. De figyelünk azokra az átalakulásokra is, amelyet a populáris kultúra műfajai gyakoroltak a magas irodalom műfaji struktúrájára, annál is inkább, mivel a képiség médiumai sok esetben a vásári kultúra médiumai is voltak egyben.

A program átfogó jelleggel vizsgálja tehát, hogy a 19. századi irodalom megváltozott mediális helyzete milyen új befogadási stratégiákat alakított ki a század folyamán.

I. blokk: Elmélet (min. 60 – max. 70 kredit)

4 kötelező tantárgy (60 kredit):

1. A 19. századi magyar irodalom forrásai (textológiai és filológiai alapvetés) (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
2. A magyar irodalom intézményrendszere a 19. században (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
3. Műfaji törekvések a 19. század magyar irodalmában (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
4. Az irodalmi művek befogadási stratégiái a 19. században (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

1 szabadon választható tantárgy (0-10 kredit):

Választható szeminárium (el zetes egyeztetés alapján valamely más doktori program kurzusa, teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet , max. 2 félév, max. 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

II. blokk: Kutatás (min. 80 – max. 110 kredit)

3 kötelező tantárgy (70-110 kredit):

1. *Publikáció*

- a) Tanulmány magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x8 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Tanulmány idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x12 kredit, konzultációs gyakorlat)
- c) Cikk magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- d) Cikk idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

2. *Prezentáció*

- a) Konferencia-el adás magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Konferencia-el adás idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

3. *Beszámoló* (1. és 6. félév, 2x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit):

Más kutatási tevékenység (teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet , max. 6x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

III. blokk: Oktatás (min. 0 – max. 30 kredit)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit)

Kurzustartás (el zetes egyeztetés alapján valamely kurzus tartása, teljesítése opcionális, teljesíthet a 3. félévtől, max. 6 db, max. 6x5 kredit)

Modern magyar irodalom program kurzusai:

Az alprogram vezetője: Virág Zoltán, hab. PhD egyetemi docens

A program alapozó kurzusa részletesen foglalkozik a modernség változataival, az egyes változatok szemléleti és poétikai leírásával, ismerteti az olykor polemizáló felfogásokat. Mindezt a 20. századi magyar kritika és irodalomtörténet tükrében teszi. A program súlyponti része arra keres választ, hogy a szemléletváltozás, a személyiség felfogás változásai hogyan alakítják át a 20. században a lírai és epikai alkotások anyagát, a művek nyelvviségét, vagyis magát a nyelvet; hogyan módosítják a megszólalás lírai és epikai hagyományát. A kurzusok felfogják az esztéta modernség, a másodmodernség (a klasszikus modernség második hulláma) és a klasszikus modernség utáni nyelvi-poétikai változatokat vizsgálják, de az avantgárd és a posztmodern utáni fejleményeket sem tévesztik szem elől. A formaváltások, metamorfózisok vizsgálata a nyugat-európai törekvésekre, esetleges mintákra is kiterjed. A háború utáni évtizedek irodalmából elsősorban a prózafordulat(ok) és vele/velük szoros összefüggésben a kritika fordulatai kerülnek a centrumba. A kurzusok alakulásfolyamatok irányát és ívét

vázolva lehet ség szerint a nemzetiségi magyar irodalmak gazdag termését 1 sem szakadnak el.

I. blokk: Elmélet (min. 60 – max. 70 kredit)

4 kötelező tantárgy (60 kredit):

1. A modernség korszakai és az irodalomtörténet (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
2. A magyar kritika a 20. században (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
3. M fajok és irányzatok a modern magyar irodalomban (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
4. Szövegváltozatok a kortárs irodalomban (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

1 szabadon választható tantárgy (0-10 kredit):

Választható szeminárium (el zetes egyeztetés alapján valamely más doktori program kurzusa, teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet , max. 2 félév, max. 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

II. blokk: Kutatás (min. 80 – max. 110 kredit)

3 kötelező tantárgy (70-110 kredit):

1. *Publikáció*

- a) Tanulmány magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x8 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Tanulmány idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x12 kredit, konzultációs gyakorlat)
- c) Cikk magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- d) Cikk idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

2. *Prezentáció*

- a) Konferencia-el adás magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Konferencia-el adás idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

3. *Beszámoló* (1. és 6. félév, 2x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit):

Más kutatási tevékenység (teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet , max. 6x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

III. blokk: Oktatás (min. 0 – max. 30 kredit)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit)

Kurzustartás (el zetes egyeztetés alapján valamely kurzus tartása, teljesítése opcionális, teljesíthet a 3. félévt 1, max. 6 db, max. 6x5 kredit)

Német nyelv irodalmak program kurzusai:

Az alprogram vezetője: Bombitz Attila, hab. PhD egyetemi docens

A program kurzusainak tudományos súlypontját a Germán Filológia Intézet keretén belül két tanszék, a Német Irodalomtudományi Tanszék és az Osztrák Irodalom és Kultúra hosszú távú és aktuális kutatási programjai képezik.

Az irodalomelméleten belül két nagy területen folynak kutatások. Az egyik a lehetséges világok poétikája, melynek Szegeden kidolgozott variánsa Arisztotelész Poétikájának újraértelmezésén alapul, alapja az ábrázolás nyelvének szemiotikai elmélete, tárgya a felvilágosodás korában autonómmá vált irodalom mint a megismerés sajátos eszköze. Főbb részterületei: az igazság koherencia elméletei, a modellelméletek, a fajelméletek, az elbeszélés elméletei, nagyobb egységek összehasonlító vizsgálata. A súlypont keretében mód nyílik az inter- és transzdiszciplináris tájékozódásra, az irodalmi rendszer kultúra- és médiatudományos kapcsolódási pontjainak (aisthetikus és poetogenetikus aspektusainak) feltárására.

A közép- és koraiújkori német irodalom irodalom tanulmányozására irányuló stúdiumok a Kárpát-medence németiségének 16–18. századi írásbeliségére koncentrálnak. A német nyelvterületnek azon perifériái (Szepesség, Erdély) állnak a középpontban, ahol a németiség súlyánál fogva mérvadó módon hatott a soknemzetiség, s a tárgyalt időben már konfesszionális értelemben is sokszínű ország életére. Tematikus hangsúlyok: könyv- és könyvtörténet, peregrinációtörténet, az ún. használati irodalom főbb fajtái, történetírás, stammbuch (emlékkönyv) kutatás.

A Goethe-kor irodalmát megcélzó kurzusok hozzávetélegesen a Goethe születése és halála közötti majd egy évszázad (1749–1832) irodalmi korszakaival, áramlataival, képviselőivel és műveivel foglalkoznak behatóan. A tematikus súlypont keretében tekintettel leszünk a korszak – a jelen gondolkodás és tájékozódás szempontjából releváns – tudománytörténeti fejleményeire, irodalmi, filozófiai és természettudományos átjárási pontjaira, megvizsgálva elsősorban a jénai-weimari értelmiségi körök tudományos kapcsolathálóját, beleértve – a régi magyar irodalom képzési programmal együttműködve – a magyar kapcsolatokat és hatásokat is.

A 20. századi német irodalom poétikai törekvéseit tárgyaló témák és kurzusok kiterjednek mindkét századforduló irodalmára: a kezdeteket különösen Friedrich Nietzsche filozófiájának és Theodor Fontane regényeinek hatása szempontjából vizsgáljuk, míg a véget a német politikai viszonyok újrendezése által létrejött zárások és nyitások felől tanulmányozzuk, különös tekintettel a regionális (elsősorban osztrák) sajátosságokra. A 20. századi irodalmi törekvések közül kiemelten foglalkoznak az expresszionista lírával. Az osztrák-magyar monarchia, ill. az osztrák irodalom nagy korszakával, a német regény nagyhatású megújítóival. A második világháború utáni „új generáció” képviselőivel – lényegében a Gruppe 47 köréhez tartozó alkotókkal (Wolfgang Koeppen, Heinrich Böll, Günther Grass, Paul Celan, Ingeborg Bachmann, Johannes Bobrowski és mások). Az osztrák irodalom sajátos, részben még aktív megjelenítőivel: Thomas Bernhard, Peter Handke, Christoph Ransmayr és követeivel.

I. blokk: Elmélet (min. 60 – max. 70 kredit)

4 kötelező tantárgy (60 kredit):

1. Irodalomelmélet: a lehetséges világok poétikája (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
2. Közép- és koraiújkori német irodalom (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
3. A Goethe-kor irodalma (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

4. Poétikai törekvések a 20 századi német irodalomban (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

1 szabadon választható tantárgy (0-10 kredit):

Választható szeminárium (elzetes egyeztetés alapján valamely más doktori program kurzusa, teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet, max. 2 félév, max. 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

II. blokk: Kutatás (min. 80 – max. 110 kredit)

3 kötelező tantárgy (70-110 kredit):

1. *Publikáció*

a) Tanulmány magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

b) Tanulmány idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x12 kredit, konzultációs gyakorlat)

c) Cikk magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)

d) Cikk idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

2. *Prezentáció*

a) Konferencia-eladás magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)

b) Konferencia-eladás idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

3. *Beszámoló* (1. és 6. félév, 2x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit):

Más kutatási tevékenység (teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet, max. 6x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

III. blokk: Oktatás (min. 0 – max. 30 kredit)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit)

Kurzustartás (elzetes egyeztetés alapján valamely kurzus tartása, teljesítése opcionális, teljesíthető a 3. félévtől, max. 6 db, max. 6x5 kredit)

Neolatin irodalom program kurzusai:

Az alprogram vezetője: Kasza Péter, hab. PhD egyetemi docens

A stúdiumok és a kutatómunka középpontjában az alábbi témák állnak:

Petrarca latin nyelvű munkái, utóélet, hatástörténet

A PhD program egyik alappillére a Petrarca-kutatás, amelyben az utóbbi évtizedben ismét elterjedt a latin nyelven írott művek. A morálfilozófus Petrarca portréjának kiegészítése és az irodalmi levél műfaját Cicero nyomán újratereztető filológus tevékenysége áll a középpontban. Vállalkozik az alprogram hatástörténeti vizsgálódásokra is (műfajtörténeti, motívumtörténeti stb. szempontok figyelembevételével).

A neolatin eposz

Petrarca *Africa* című eposza szolgál mintául a későbbi korok eposzköltői (Vida, Sannazzaro, Tasso, Milton, stb.) számára. A kutatások feladata a latin nyelven írt eposzok kontextusba helyezése, a népnyelvi eposzokkal és más műfajokkal való kapcsolódási pontjaik vizsgálata. Lehetőség van tematikus kutatásra is, amely esetben egy bizonyos eposzfajta (keresztény témájú eposz, nemzeti eposz, történelmi témájú eposz, eposzparódia) diakron vizsgálata a cél.

Humanista történetírás (XVI-XVII. századi magyar illetve magyar vonatkozású történetírók)
A korabeli magyar művelés egyik nagy kihívása volt, hogy a magyar történelemről a nemzetközi közönséget is elérő, színvonalas latin nyelvű alkotások szülessenek. Ez felölelte a korabeli ars historica, vagyis történeti elméleti irodalomban való tájékozódást megcélzó magyarországi erőfeszítéseket is. A megszületett művek egyben a korabeli magyar és közép-európai történelem legfontosabb kútfői is, használatukat azonban alaposan megnehezíti, hogy legtöbbjüknek nincs magyar fordítása vagy modern, kritikai igényű, megbízható kiadása. Feladat tehát kiadatlan és feldolgozatlan szerzők műveinek gondozása, fordítása, jegyzetelése. Mindez azt a célt szolgálja, hogy megvilágíthatóvá váljék milyen szálak fűzik a magyarországi történetírást az európai historiográfiához.

Poétika- és retorikaelmélet

Irodalomtörténet és irodalomelmélet nemhogy nem zárja ki, hanem sokkal inkább kölcsönösen feltételezi egymást. Ezt a valójában közhelyet a neolatin irodalom vonatkozásában a tárgyhoz kapcsolódó poétika- és retorikaelméleti kutatások tehetik mindenki számára egyértelművé. A számos kor írói gyakorlatát közvetlenül befolyásoló iskolai oktatástól kezdve az antik gyökerekig visszanyúló, ugyanakkor jelentős utóélettel rendelkező művek kutatása a magyar művelés- és irodalomtörténet komoly feladata.

Rotterdami Erasmus és magyarországi recepciója

A holland humanista hatalmas életművének vizsgálatát Erasmus-filológia szegényes állapota is indokolja. Az egyes művek fordításán, valamint az erasmusi szellemiség retorikai, teológiai-etikai, pedagógiai szempontú elemzésén túl a hatástörténet és azon belül is a magyarországi utóélet vizsgálata kecsegtethet nagyrészt még feltáratlan témákkal, amelyek Erasmus és a kortárs magyar humanisták kapcsolatrendszerének feltérképezésétől kiindulva a hazai reformáció Erasmus-hivatkozásain keresztül egyes művek egészen a XIX. századig nyúló iskolai használatáig terjednek.

I. blokk: Elmélet (min. 60 – max. 70 kredit)

4 kötelező tantárgy (60 kredit):

1. A kései középkor és a korai reneszánsz műfajai (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
2. A humanista történetírás (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
3. Poétika- és retorikai elméletek a korai újkor neolatin irodalmaiban (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
4. Neolatin eposzok Európában és Magyarországon (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

1 szabadon választható tantárgy (0-10 kredit):

Választható szeminárium (elzárts egyeztetés alapján valamely más doktori program kurzusa, teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet, max. 2 félév, max. 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

II. blokk: Kutatás (min. 80 – max. 110 kredit)

3 kötelező tantárgy (70-110 kredit):

1. *Publikáció*

- a) Tanulmány magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x8 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Tanulmány idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x12 kredit, konzultációs gyakorlat)
- c) Cikk magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- d) Cikk idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

2. *Prezentáció*

- a) Konferencia-el adás magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Konferencia-el adás idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

3. *Beszámoló* (1. és 6. félév, 2x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit):

Más kutatási tevékenység (teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet , max. 6x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

III. blokk: Oktatás (min. 0 – max. 30 kredit)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit)

Kurzustartás (el zetes egyeztetés alapján valamely kurzus tartása, teljesítése opcionális, teljesíthet a 3. félévtől, max. 6 db, max. 6x5 kredit)

Olasz irodalom program kurzusai:

Az alprogram vezetője: Pál József DSc, egyetemi tanár

Helyettes: Vígh Éva DSc, egyetemi tanár

Az alprogram mind a kutatási módszerek, mind az irodalomtörténet vonatkozásában a legmagasabb szintű és legkorszerűbb ismeretek átadására törekszik. A metodikát illetően a képzés során nemcsak az olasz elméleti kérdésekkel foglalkozó gondolkodók (Giambattista Vico, Benedetto Croce, Gianni Vattimo, Umberto Eco) műveit teszi kritikai vizsgálódás tárgyává, hanem nagyon hangsúlyosan foglalkozik azokkal a 20. századi, az olaszhoz képest külföldi tendenciákkal is, amelyek jelentősége abszolút érvényű, túlmutatva az italianisztikán (E.R. Curtius, E. Auerbach, N. Frye, J. Derrida, E. Panofsky stb.) és felteszik az irodalom- és művészet-kutatás aktuális kérdéseit. A művek elemzésekor az irodalommal való foglalkozás legkorszerűbb formáit (hermeneutika, ikonológia, szimbólumelmélet) alkalmazzuk.

Az alprogram az olasz irodalom és kultúra legfontosabb fejezeteit tárgyalja, rendelkezésre áll ehhez a külföldi szakemberek és szakirodalom mellett a hazai italianisztika legmagasabb kvalifikált oktató-gárdája. Fő területek: középkor és Dante, a reneszánsz civilizáció (irodalom és művelődéstörténet), a 18. századi és 20. századi olasz irodalom. A kultúratudomány területén fontos helyet kap a filmművészet is.

I. blokk: Elmélet (min. 60 – max. 70 kredit)

4 kötelező tantárgy (60 kredit):

1. Danthe Alighieri és az olasz irodalmi középkor teológiai összefüggései (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
2. Fejezetek az itáliai reneszánsz és barokk művészetéből és irodalmából (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
3. Az olasz neoklasszicizmus és európai háttérére (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
4. A 20. századi olasz irodalom (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

1 szabadon választható tantárgy (0-10 kredit):

Választható szeminárium (elzetez egyeztetés alapján valamely más doktori program kurzusa, teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet , max. 2 félév, max. 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

II. blokk: Kutatás (min. 80 – max. 110 kredit)

3 kötelező tantárgy (70-110 kredit):

1. *Publikáció*

- a) Tanulmány magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x8 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Tanulmány idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x12 kredit, konzultációs gyakorlat)
- c) Cikk magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- d) Cikk idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

2. *Prezentáció*

- a) Konferencia-eladás magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Konferencia-eladás idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

3. *Beszámoló* (1. és 6. félév, 2x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit):

Más kutatási tevékenység (teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet , max. 6x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

III. blokk: Oktatás (min. 0 – max. 30 kredit)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit)

Kurzustartás (elzetez egyeztetés alapján valamely kurzus tartása, teljesítése opcionális, teljesíthet a 3. félévtől, max. 6 db, max. 6x5 kredit)

Orosz irodalom program kurzusai:

Az alprogram vezetője: Székely Katalin DSc, egyetemi tanár

Helyettes: Valerij Lepahin DSc, egyetemi tanár

Az orosz irodalom és kultúra program két fő témakört helyez kutatási és oktatási gyakorlata középpontjába. Egyfelől azt az orosz irodalomban és kultúrában különös hangsúllyal megnyilvánuló problémát, mely szerint az irodalmi műlétmódját alapvetően a

kultúra „hivatalosan megformált” és „hivatalosan meg nem megformált” rétegei (M. Bahtyin) között feszül ellentmondás határozza meg. Ennek értelmében kutatjuk a „magas, artisztikus kultúra” vívmányaival párhuzamosan a XIX. és XX. századi orosz irodalom és kultúra szubkulturális metatextusát, valamint az utópikus eszmék poétikai vetületeit. Kutatásaink érintik az eszmetörténetet és a narrativisztikát, illetve néhány olyan kérdést is, melyek leginkább a kultúranropológiával hozhatók kapcsolatba (pl. saját-idegen dichotómiája). Az orosz irodalom klasszikusain kívül (Dosztojevszkij, Csehov, Bulgakov, Platonov stb.) azon igyekszünk, hogy bemutassuk és interpretáljuk olyan szerzők munkásságát is, akiket deológiai okok folytán hosszú évtizedekig elhallgattak (Pl. a XX. század el n írói közül Zinaida Gippiusz, vagy a futurista Jelena Guro, illetve az orosz abszurd irodalom képvisel i).

Másfel l a doktori iskola másik meghatározó irányvonalát az óorosz ikon kutatása képezi. Az ikon teológiája, morfológiája, szemiotikája mellett nagy hangsúlyt helyezünk az ikon szerepére az orosz irodalomban; hiszen az ikon nem csak motívumként, hanem térszervező elemként is gyakran szerepel az orosz irodalom alkotásaiban.

I. blokk: Elmélet (min. 60 – max. 70 kredit)

4 kötelező tantárgy (60 kredit):

1. Az ikon és a régi orosz irodalom (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
2. Poétikai törekvések a 19. századi orosz irodalomban (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
3. Eszmei és műfaji irányzatok a század el orosz kultúrájában (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
4. A mai orosz kultúra és irodalom alapvető tendenciái (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

1 szabadon választható tantárgy (0-10 kredit):

Választható szeminárium (el zetes egyeztetés alapján valamely más doktori program kurzusa, teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet , max. 2 félév, max. 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

II. blokk: Kutatás (min. 80 – max. 110 kredit)

3 kötelező tantárgy (70-110 kredit):

1. *Publikáció*

- a) Tanulmány magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x8 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Tanulmány idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x12 kredit, konzultációs gyakorlat)
- c) Cikk magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- d) Cikk idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

2. *Prezentáció*

- a) Konferencia-el adás magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Konferencia-el adás idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

3. *Beszámoló* (1. és 6. félév, 2x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit):

Más kutatási tevékenység (teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet , max. 6x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

III. blokk: Oktatás (min. 0 – max. 30 kredit)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit)

Kurzustartás (elzetes egyeztetés alapján valamely kurzus tartása, teljesítése opcionális, teljesíthet a 3. félévtől, max. 6 db, max. 6x5 kredit)

Összehasonlító irodalomtudomány program kurzusai:

Az alprogram vezetője: Fogarasi György PhD, egyetemi docens

Az alprogram stúdiumaiban és témáiban tükröződik az, hogy a diszciplína az utóbbi tíz esztendőben elvégezte önmaga felülvizsgálatát. Két amerikai „report” állapította meg (s erről Jonathan Culler számolt be), hogy egyfelől a diszciplína fokozatos kiterjedése figyelhető meg („irodalom és társművészetek”, „irodalom és társtudományok”, az „összehasonlító tudományok” részdiszciplína megjelöléssel), másfelől viszont a kultúratudományok (cultural studies) jelentette be igényét, afféle szupertudományi önmeghatározás révén. A kultúratudományos fordulat (turn, a német szakirodalomban is) ebben a tudományágban azt jelentette, hogy elsősorban az interpretatív fordulatban szükséges a részvétel. A komparatiztika megújulva hagyományos, a 19. századból származó területeit, mindenekelőtt újra kell gondolja az olyan alapvető fogalmakat, mint a szöveg, a kontextus, a saját és az idegen viszonya, az összejáratás, valamint nem utolsósorban a posztkoloniális elmélet és a kulturális antropológia új eredményeivel kell konfrontálódnia.

A fenti helyzetjelentésből következik az „alprogram” programja, amelynek részleteit a következőképpen foglalhatnánk össze: a komparatiztika integratív irodalomtudomány, amely az „esztétikai”-t irodalmi/kulturális kontextusában vizsgálja. Poliglott dialógus jellemzi, amelyet a tudás más területeivel folytat, kompetenciájának körébe tartozónak hiszi az intermedialitást. Önmagát „többrendszer”-ként (polysystem) határozza meg, különféle kulturális rendszerek szinkron létezésének (Corbinea-Hoffmann). A saját és idegen szembesítését az irodalom és más tudásterületek viszonyrendszerének alakításakor nem kevésbé érvényesíti.

I. blokk: Elmélet (min. 60 – max. 70 kredit)

4 kötelező tantárgy (60 kredit):

1. A komparatiztika távlatai (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
2. Irodalomtudomány és interdiszciplinaritás (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
3. Irodalmiság és kulturalitás (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
4. Kritikai elmélet (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

1 szabadon választható tantárgy (0-10 kredit):

Választható szeminárium (elzetes egyeztetés alapján valamely más doktori program kurzusa, teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet , max. 2 félév, max. 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

II. blokk: Kutatás (min. 80 – max. 110 kredit)

3 kötelező tantárgy (70-110 kredit):

1. *Publikáció*

- a) Tanulmány magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x8 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Tanulmány idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x12 kredit, konzultációs gyakorlat)
- c) Cikk magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- d) Cikk idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

2. *Prezentáció*

- a) Konferencia-el adás magyarul (bármely félévben, ismételhet , min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Konferencia-el adás idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet , min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

3. *Beszámoló* (1. és 6. félév, 2x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit):

Más kutatási tevékenység (teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet , max. 6x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

III. blokk: Oktatás (min. 0 – max. 30 kredit)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit)

Kurzustartás (el zetes egyeztetés alapján valamely kurzus tartása, teljesítése opcionális, teljesíthet a 3. félévt 1, max. 6 db, max. 6x5 kredit)

Régi magyar irodalom program kurzusai:

Az alprogram vezet je: Balázs Mihály DSc, egyetemi tanár

Helyettes: Ötvös Péter CSc, egyetemi docens

A régi magyar irodalom súlyponti témái nagy mértékben köt ndek azokhoz a hagyományokhoz, amelyek néhány mozzanata a Kolozsvárról Szegedre kerülésig vezethet vissza. Az irodalommal foglalkozás itt mindig er sen m vel déstörténeti beágyazódású volt, s ez a korábbinál elméletileg is megalapozottabbá vált az utóbbi id ben a hazai és nemzetközi kultúratudományi megközelítések hozadékának követésével és alkalmazásával. Hagyományosan a középpontban áll a 16–17. századi felekezeti küzdelmek teljes írásbeliségének vizsgálata, s ezen belül egyedinek nevezhet a mez ny két végpontjának, a radikális reformációnak és a jezsuiták tevékenységének Erdélyt a középpontba állító tanulmányozása. Az intézményesülés, vagy konfesszionalizálódás keretei között vizsgálja a program a hazai iskolatörténet és a külföldi egyetemjárás (peregrináció) témáit, nagy súlyt fektetve a legmodernebb eszmetörténeti tendenciák hazai recepciójára.

A másik központi téma azoknak a retorikai, poétikai rendszereknek a tanulmányozása, amelyek jelent sen formálták a 16–17. századi költ k gyakorlatát. A kés reneszánsz magyar nyelv költészet régóta a figyelem középpontjában áll, s ez újabban kiegészül a 17. század verses anyaga különböz rétegeinek (közköltészet) széleskör vizsgálatával. Itt az ambíció a 17. századi magyar költészet formakultúrájának teljességére irányul, s ez fontos lehet majd a magyar költészet fejl désmenete egészér l koncepciókat megfogalmazók számára is.

I. blokk: Elmélet (min. 60 – max. 70 kredit)

4 kötelező tantárgy (60 kredit):

1. A régi magyar irodalom forrásai (textológiai és filológiai alapvetés) (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
2. Eszmei áramlatok a korai újkorban (1-2. félév, 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
3. A kultúra intézményei a korai újkorban (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)
4. M fajok és irányzatok a korai újkor magyarországi irodalmában (3-6. félév, 4x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

1 szabadon választható tantárgy (0-10 kredit):

Választható szeminárium (elzetes egyeztetés alapján valamely más doktori program kurzusa, teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet, max. 2 félév, max. 2x5 kredit, heti 2 óra, szeminárium, gyakorlati jegy)

II. blokk: Kutatás (min. 80 – max. 110 kredit)

3 kötelező tantárgy (70-110 kredit):

1. *Publikáció*

- a) Tanulmány magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x8 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Tanulmány idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x12 kredit, konzultációs gyakorlat)
- c) Cikk magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- d) Cikk idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

2. *Prezentáció*

- a) Konferencia-eladás magyarul (bármely félévben, ismételhet, min. 2 db, min. 2x4 kredit, konzultációs gyakorlat)
- b) Konferencia-eladás idegen nyelven (bármely félévben, ismételhet, min. 1 db, min. 1x8 kredit, konzultációs gyakorlat)

3. *Beszámoló* (1. és 6. félév, 2x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit):

Más kutatási tevékenység (teljesítése opcionális, bármely félévben, ismételhet, max. 6x5 kredit, konzultációs gyakorlat)

III. blokk: Oktatás (min. 0 – max. 30 kredit)

1 szabadon választható tantárgy (0-30 kredit)

Kurzustartás (elzetes egyeztetés alapján valamely kurzus tartása, teljesítése opcionális, teljesíthető a 3. félévtől, max. 6 db, max. 6x5 kredit)

2.) A doktori iskola keretében meghirdetett doktori témák

Angol nyelv irodalmak és kultúrák Európában és Észak-Amerikában program

Protomodern és posztmodern kulturális reprezentációk az angol nyelv irodalmakban és kultúrákban, illetve ezek összehasonlítása

Medialitás és szemiógráfia: a vizuális és verbális kulturális reprezentációk elméletei

Irodalomtörténeti elemzések interkulturális, intermediális és intertextuális megközelítésben

Képzlet, fantasztikum, heterodoxia és okkultizmus az angolszász kultúrában (16–21. század)

Az angol eszme- és művelődéstörténet kérdései

Gender studies

Amerikai eszme- és művelődéstörténet

Amerikai film, vizualitás; filmelmélet

Modern amerikai dráma

Posztkoloniális elméletek

Vizuális kultúra az Egyesült Államokban

Antik irodalom program:

Ovidius számtani elgigiáinak értelmezése a narratív pszichológia tükrében

Görög, római historiográfia különös tekintettel az Alexandros körüli történetírásra

A hermetikus tradíció vizsgálata, különös tekintettel a datálási kérdésekre, platonizmussal való viszonyára, valamint a keresztény hagyományban való továbbélésére

A görög tragédiák hatása Seneca műveire, különös tekintettel a kardalok strukturális szerepére

A görög irodalmi hagyományok továbbélése az archaikus, aranykori, ezüstkori valamint a késő császárkori római irodalomban

A római értékrend képzőművészeti megjelenítése, valamint propagandisztikus felhasználása

Ezüstkori római epika: intertextuális vizsgálatok

Francia irodalom program:

Műfajelméleti és műfaj történeti kutatások: a rövid prózai műfajok, az önéletírás, a memoár és a regény, a történetírás, az útleírás és társalmi fajaik változatai a 17–19. században

Természet- és társadalomfilozófia a 17–19. század francia irodalmában

A magyar-francia eszmei és irodalmi kapcsolatok. Recepciós kutatások

A francia irodalomelmélet és esztétika kérdései

Irodalomelmélet program:

Narratológia a 20. században

Régi és új retorika

Tudományelmélet és irodalomelmélet

Szemiotika és irodalomtudomány

A verbalitás és vizualitás határterületei

Klasszikus magyar irodalom program:

M faji problémák a klasszikus magyar irodalom id szakában
 Nagy alkotói életm vek a klasszikus magyar irodalomban
 Az irodalmi kánonképzés és az újrakanonizálás problémái a klasszikus magyar irodalomban
 Kiadáselmélet és textológia a klasszikus magyar irodalom korszakában
 Kritikai kiadások gyakorlati kivitelezése a klasszikus magyar irodalom szövegtörzsének köréb l
 Az irodalom médiatörténetének problematikája a klasszikus magyar irodalomban
 Az irodalom és a társm vészetek a klasszikus magyar irodalomban
 Identitásképzés (egyéni és kollektív identitás) és irodalomszemlélet a klasszikus magyar irodalomban
 Kritikatörténeti kérdések a klasszikus magyar irodalomban
 Intézménytörténet az irodalom önálló alrendszeré válásának id szakában
 Az irodalmi kultuszok alakulástörténete a klasszikus magyar irodalomban
 A szórakoztató irodalom kontextusai : kultúrtörténet és technikatörténet
 Irodalom-, kultúra-, és nemzetszemlélet a klasszikus magyar irodalom korának levelezés-, napló-, és memoáriródmában
 A többnyelv ség problémái: a kultúra nem-magyar nyelv megnyilvánulásai a 18–19. századi Magyarországon (irodalom, színház, tudomány, újságírás stb.)

Modern magyar irodalom program:

A novella és a regény metamorfózisa a 20. század els felének magyar irodalmában
 A poétika dialogikus és monologikus változatai a 20. századi magyar költészetben
 Nyelvi-poétikai magatartások a magyar lírában a 20. század második felében
 Poétikai változatok a kortárs magyar prózában
 Határon túli magyar irodalom
 Külföldi magyar irodalom, kisebbségi irodalmak, délszláv-magyar irodalmi kapcsolatok
 A posztmodern magyar próza poétikai sajátosságai

Német nyelv irodalmak program:

Irodalomelmélet, a lehetséges világok poétikája / Az elbeszélés elmélete
 Irodalomelmélet, a lehetséges világok poétikája / Textológia (Editionsphilologie)
 Német nyelv bölcselet és irodalom (pl.. a német romantika m vészet- és irodalomelmélete stb.)
 Közép- és koraujkori német irodalom
 Magyarországi német ség m vel déstörténete a 16–17. században
 Kultúra, medialitás, irodalom a 18. században
 A Goethe-kor irodalma, a weimari klasszika
 A német romantika, a Vormärz- és a poétikai realizmus irodalma
 A német expresszionizmus irodalma a 19–20. század fordulóján
 Az osztrák irodalom elbeszél irodalmának jeles képvisel i a 20–21. században
 A németországi és svájci irodalom jeles képvisel i a 20–21. században

Neolatin irodalom program:

Petrarca latin nyelv munkái, utóélet, hatástörténet
 A neolatin eposz
 Humanista történetírás (16–17. századi magyar, illetve magyar vonatkozású történetírók)
 Történetelmélet (az *ars historica* reneszánsz és kora újkori megjelenése)
 Poétika- és retorikaelmélet
 A reneszánsz és a kora újkor latin nyelv tudományossága
 Rotterdami Erasmus és magyarországi recepciója

Olasz irodalom program:

Az olasz irodalmi középkor teológiai összefüggésekben. Dante Alighieri poétikája
 Az itáliai reneszánsz irodalom és képzőművészet
 A barokk-problematika
 Az olasz neoklasszicizmus és európai összefüggései
 A 20. századi olasz irodalom

Orosz irodalom program:

Az ikon funkciói
 Az ikon és az orosz irodalom
 Gogol Pétervári elbeszéléseinek vallásfilozófiai alapjai
 Az orosz szimbolista próza szubkulturális metatextusa
 Az utópikus gondolat az orosz szimbolizmus és avantgárd irodalmában
 Az utópikus eszmék csúcsa: Andrej Platonov életműve
 A „női princípium” a 20. század orosz irodalmában
 A mai orosz próza irányzatai
 A rutén–magyar irodalmi kapcsolatok a fordításirodalom tükrében

Összehasonlító irodalomtudomány program:

A komparatiztika jelentős képviselői a magyar és külföldi irodalomtudományban
 Irodalom és társművészetek
 Irodalomtudomány és társtudományok
 Regionális problémák
 A kulturális emlékezet
 Szóbeliség, írásbeliség, mnemotechnika
 Interkulturális hermeneutika
 A kultúra mint szöveg

Régi magyar irodalom program:

Kulturális intézmények és irodalmi programok a reformáció jegyében
 Eszmei és műfaji törekvések a magyarországi késő reneszánsz időszakában
 A hazai és külföldi iskoláztatás (peregrinatio academica) és a 16–18. századi magyar irodalom
 Felekezetek és irodalmi törekvések Magyarországon és Erdélyben a korai újkorban
 A régi magyar költészet paratextusai
 Téma és variáció a 17. század magyar nyelvű költészetében
 A nem magyar nyelvű irodalom a 17. században
 Költészetfelfogások és kombinatorika a 17. századi magyar költészetben
 Imitatio, aemulatio, applicatio 17. századi költészetünkben

3. A doktori iskola kutatási területei

Angol nyelvű irodalmak és kultúrák Európában és Észak-Amerikában program:

Amerikai eszme- és művelődéstörténet;
 Protomodern és posztmodern kulturális reprezentációk komparációja;
 Medialitás és szemiotika. Esettanulmányok;
 Irodalomtörténeti elemzések interkulturális, intermedialis és intertextuális megközelítésben;
 Gender studies;
 A gyarmati korszak irodalma – korai amerikai irodalom
 Modern amerikai dráma;
 Posztkoloniális elméletek;
 Filmelmélet az angolszász kultúrákban;
 Vizuális kultúra az Egyesült Államokban;

Antik irodalom program:

Antik irodalom és esztétika (különös tekintettel az epikára, tragédiára, komédiára, historiográfiára, a lírára valamint ezek határterületeire, a görög esztétika hatása a rómaiakra)
 Antik szaktudományos irodalom, szakírók (filozófia, retorika)
 Antik művészet és irodalom kölcsönhatása
 Mitológiai témák antik és későbbi irodalmakban való továbbélése
 Metrika

Francia irodalom program:

A francia kortárs irodalom és filozófia határterületeinek vizsgálata
 A francia felvilágosodás filozófiája és műfajai
 A filozofikus történetírás
 A történetírás és a regény határterületeinek kérdései
 Természet- és társadalomfilozófia a XVII. és XVIII. századi Franciaországban
 Magyar–francia eszmei és irodalmi kapcsolatok a XVIII. században
 Az önéletrajz és a regény

A francia utazási irodalom a XVIII–XIX. században
 Libertinizmus
 Önéletrajz és napi naplók a XVIII–XIX. században

Irodalomelmélet program:

Interpretációelmélet, Tudományelmélet, Hermeneutika, Dekonstrukció, Narratológia, Szubjektumelméletek, Retorika, Intermedialitás, Verbalitás és vizualitás kapcsolata

Klasszikus magyar irodalom program:

A kiadáselmélet és a textológia problémái a klasszikus magyar irodalom korszakában; kritikai kiadások
 Az irodalom médiatörténete a 18-19. században
 A kultúratudomány elméleti és módszertani eredményeinek hasznosíthatósága a klasszikus magyar irodalom kutatásában
 Eszme- és műfajtörténet a klasszikus magyar irodalom korszakában
 A kánonképzés problémái a klasszikus magyar irodalom korszakában

Modern magyar irodalom program:

Verstípusok a Nyugat lírájában
 Műfaji örökségek a 20. század első felének epikájában
 Poétikai változatok a kortárs magyar költészetben és prózában
 A kisebbségi magyar irodalmak története
 Líraelmélet és regénypoétika
 A modern magyar kritika és irodalomtörténetírás

Német nyelvű irodalmak program:

Irodalom- és elbeszéléselemzés
 Közép- és korai újkor német irodalom
 A német romantika művészet- és irodalomelmélete
 Magyarországi németesség művelődéstörténete a 16–17. században
 Kultúra, medialitás, irodalom a 18. században
 A Goethe-kor irodalma
 A német romantika, a Vormärz, a poétikai realizmus irodalma
 A német expresszionizmus irodalma
 Az osztrák irodalom elbeszélő irodalmának jeles képviselői a 20. században
 A németországi és svájci irodalom jeles képviselői a 20. században

Neolatin irodalom program:

Az itáliai humanizmus és kelet-közép-európai recepciója
 A neolatin irodalom m fajai a 16–18. században
 A németalföldi humanizmus és recepciója kelet-közép-európában
 Poétikai és retorikai tendenciák a 15–18. században

Olasz irodalom program:

Dante Alighieri életm ve és magyarországi recepciója
 A középkori olasz irodalm teológiai és eszmetörténeti rendszere
 Teória és gyakorlat az itáliai reneszánsz kultúrában
 A barokk képz m vészet és írásbeliség Itáliában
 Az olasz neoklasszicizmus európai összefüggései
 A 20. századi olasz irodalom

Orosz irodalom program:

Az ikon funkciói
 Ikon és az orosz irodalom
 Gogol Pétervári elbeszéléseinek vallásfilozófiai alapjai
 Az orosz szimbolista próza szubkulturális metatextusa
 Az utópikus gondolat az orosz szimbolizmus és avantgárd irodalmában
 Az utópikus eszmék cs dje: Andrej Platonov életm ve
 A „n i princípium” a 20. századel orosz irodalmában
 A mai orosz próza irányzatai
 A rutén-magyar irodalmi kapcsolatok a fordításirodalom tükrében

Összehasonlító irodalomtudomány program:

Tárgy-, motívum- és szimbólumtörténet
 Irodalomtudományi iskolák – komparatiztikai aspektusból
 Az intertextualitás kérdései
 Irodalom- és m vészetelmélet
 Közép- és Kelet-Európai irodalom és kultúra
 Olvasási praxisok
 Az irodalom határvidéke (divat, popularitás, tömegmédiák, hipertext)
 Összehasonlító színháztörténet és -tudomány
 Két- és többnyelv ség
 Multikulturalitás
 A teátralitás és performativitás elméletei
 Technika és humánium
 Retorika, poétika, esztétika

Régi magyar irodalom program:

A magyarországi és erdélyi reformáció irodalma

A koraujkori magyarországi irodalom intézményrendszere

16–18. századi kelet-középeurópai eszmetörténet

Művelődési intézmények Magyarországon és Erdélyben a korai újkorban

Retorika, textológia, medialitás és a régi magyar költészet alapkontextusai

A 16–18. századi magyar költészet műfajai és formátípusai

A világi tárgyú próza a 16–18. században

Emlékirat és önéletírás